

ATATÜRK, MİLLÎ EĞİTİM DAVAMIZ VE KOMÜNİZM TEHLİKESİ

Dr. Mehmet SARAY

Atatürk, Millî Eğitimin hedeflerini T.B.M.M. üyelerine 1 Mart 1922'de şöyle izah etmişti: "Efendiler, yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun en evvel ve herşeyden evvel Türkiye'nin istiklâline, kendi benliğine, an'anât-ı milliyesine düşman olan bütün anâsırla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir. Beynelmilel vaziyet-i cihâna göre,, böyle bir cidalin istilzam eylediği anâsır-ı rûhiyye ile mücehhez olmayan ferdlere ve bu mahiyette ferdlere mürekkep cemiyetlere hayat ve istiklâl yoktur"¹. "Eğitim ve terbiyedir ki, bir milleti hür, müstakil, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır veya bir milleti esaret ve sefalet terk eder" diyen Atatürk, "Eğitim işlerinde mutlaka başarıya ulaşmak" lüzumuna işaret ederek, "Bir milletin hakiki kurtuluşu ancak bu suretle olur" demişlerdir.

Millî Eğitimi hedeflerine ulaştıracak olan eğitici ve öğretici ordusunun, yani öğretmenlerin hayati ehemmiyeti ile eğitim kurumlarının önemi hakkında kendisini ziyarete gelen öğretmenlere 27 Ekim 1922'de Atatürk şöyle konuşuyordu:

"...Kalblerinizdeki hissiyatı, dimağlarınızdaki fikirleri doğrudan doğruya gözlerinizde ve alınlarınızda okumak benim için fevkalâde mucibi mazhariyettir. Bu dakika muvacehenizde duyduğum en samimi hissi, müsaadenizle söyleyeyim: İsterdim ki çocuk olayım ve sizin nur saçan daire-i tedrisinizde bulunayım. Sizden feyiz alayım, siz beni yetiştirirsiniz. O zaman milletim için, daha nâfi olurdum;

1) Atatürk'ün **Söylev ve Demeçleri**, İstanbul, 1945, I, s. 224.

fakat maalesef gayrikabili istihsal bir arzu karşısında bulunuyoruz. Bu arzunun yerine başka bir talepte bulunacağım: bugünün evlatlarını yetiştiriniz. Onları memlekete, millete nâfi uzuvlar yapınız... Bunu sizden talep ve rica ediyorum.

“... Hanımlar, Beyler, milleti millet yapan, terakki ve tefevvüz ettiren kuvvetler vardır: Fikir kuvvetleri ve içtimâî kuvvetler...”

“Fikirler, mânasız, mantıksız safsatalarla mâli olursa, o fikirler marizdir. Kezalik hayatı içtimaiye akıl ve mantıktan âri, bî-faide ve muzir bir takım akideler ve an’anelerle meşbû olursa meflûç olur.

“Evvelâ fikir ve içtimaiyat kuvvetlerinin menbalarını tathirden başlamak lâzımdır. Memleketi, milleti kurtarmak isteyenler için, hamiyet, hüsnüniyet, fedakârlık elzem olan evsafıdır... Fakat bir heyeti içtimaiyedeki marazı görmek, onu tedavi etmek, heyeti içtimaiyeyi asrın icabatına göre terakki ettirebilmek için, bu evsaf kâfi gelmez; bu evsafın yanında ilim ve fen lâzımdır. İlim ve fen teşebbüsünün merkezi faaliyeti ise mekteptir. Binaenaleyh mektep lâzımdır. Mektep namını hep beraber hürmetle, tâzimle zikrederim. Mektep genç dimağlara, insanlığa hürmeti, millet ve memlekete muhabbeti, şerefi, istiklâli öğretir... İstiklâl tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takibi muvafık olan en salim yolu belletir... Memleket ve milleti kurtarmağa çalışanların aynı zamanda memleketlerinde birer namuskâr mütehasıs ve birer âlim olmaları lâzımdır. Bunu temin eden mekteptir. Ancak bu tarzda her türlü teşebbüsün mantıkî neticelere îsali mümkün olur.

“Hanımlar, Beyler; Memleketimizin en mâmur, en lâtif, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlûp eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen düsturlarını rehber ittihaz etmektedir. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin, darülfünunlarımızın teesüsünde aynı mesleki tâkip edeceğiz. Evet, milletimizin siyasî, içtimâî hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır. Mektep sayesinde, mektebin vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, iktisadiyatı, Türk şiir ve edebiyatı, bütün bedayiiyle inkişaf eder.

“Muallim hanımlarımız, muallim beylerimiz, şairlerimiz, ediplelerimiz, muharrirlerimiz aleddevam millete bu felâket günlerini ve

onun hakiki sebeplerini açık ve kat'î olarak terennüm edecekler, takrir edecekler, bu kara günlerin dönmemesi için dünya yüzünde medenî ve asrî bir Türkiye'nin mevcudiyetini tanımak istemiyenlere, onu tanıtmak zaruretinde olduğumuzu ihtar edecekler.

"Hanımlar, Beyler! Görülüyor ki, en mühim ve feyizli vazifelerimiz maarif işleridir. Maarif işlerinde behemehal muzaffer olmak lâzımdır. Bir milletin halâsı hakikisi ancak bu suretle olur. Bu zaferin temini için hepimizin yekcan ve yekfikir olarak esash bir program üzerinde çalışması lâzımdır. Bence bu programın esash noktaları ikidir:

- 1 — Hayat-ı içtimaiyemizin ihtiyaca tetabuk etmesi.
- 2 — İcabat-ı asriyeye tevafuk etmesidir.

Gözlerimizi kapayıp mücerret yaşadığımızı farzedemeyiz. Memleketimizi bir çenber içine alıp cihan ile alâkasız yaşayamayız... Bilâkis müterakki, mütemeddin bir millet olarak medeniyet sahasının üzerinde yaşıyacağız. Bu hayat ancak ilim ve fen ile olur. İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her ferdi milletin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur...

"Muallim Hanımlar, Muallim Beyler! Bütün bu hakikatlerin milletçe hüsnü telâkki ve hüsnü hazmedilebilmesi için herşeyden evvel cehli izale etmek lâzımdır. Binaenaleyh maarif programımızın, maarif siyasetimizin temel taşı, cehlin izalesidir.

Bu izale edilmedikçe, yerimizdeyiz... Yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor, demektir. Bir taraftan umumî olan cehli izaleye çalışmakla beraber, diğer taraftan hayat-ı içtimaiyede bizzat âmili, müessir ve müsmir uzuvlar yetiştirmek lâzımdır. Bu da ilk ve orta tedrisatın amelî bir tarzda olmasıyla mümkündür. Ancak bu sayede heyeti içtimaiyeler iş adamlarına, sanatkârlarına malik olur. Bittabi dehayı millimizi inkişaf ettirecek, hislerimizi lâyük olduğu dereceye isal için âli meslek erbabında yetiştireceğiz. Çocuklarımızı da aynı tahsil derecelerinden geçirerek yetiştireceğiz.

Hanımlar, Beyler!

Kat'iyen bilmeliyiz ki, iki parça halinde yaşayan, milletler zayıftır, marîzdir. Çocuklarımıza ve gençlerimize vereceğimiz tahsilin hududu ne olursa olsun, onlara esash olarak şunları öğreteceğiz:

1 — Milletine, 2 — Türkiye devletine, 3 — Türkiye Büyük Millet Meclisine. Düşman olanlarla mücadele esbap ve vasaitiyle mücehhez olmayan milletler için hakkı beka yoktur. Mücadele lâzımdır...

Hanımlar, Beyler! Ordularımızın ihraz ettiği zafer, sizin ve sizin ordularımızın zaferi için yalnız zemin hazırladı... Hakiki zaferi siz ihraz ve idame edeceksiniz ve behemehal muvaffak olacaksınız.”²

Atatürk, yukarıdaki direktiflerinin üstünden iki yıl geçmeden, 25 Ağustos 1924’de, Ankara’da toplanan Muallimler Birliği Kongresinde öğretmenlere vazifelerini yeniden hatırlatmak için şöyle konuşuyordu:

“Muallimler; Yeni nesli; Cumhuriyetin fedakâr muallim ve mürebbileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fenen, bedenen kuvvetli ve yüksek seviyeli muhafızlar ister. Yeni nesli, bu evsaf ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. Mümtaz vazifenin ifasına âli himmetlerle hasr-ı mevcudiyet edeceğinize asla şüphe etmem”³.

“Efendiler;; Dünya’da herşey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, delâlettir”⁴.

Atatürk, bir sene sonra, 14 Ekim 1925’de, öğretmenlere vazifelerinin ehemmiyetini son bir defa hatırlatıyordu: “Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmeden, eğiticiden mahrum bir millet henüz millet adını almak istidadını kazanmamıştır. Ona alelade bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğiticilere, öğretmenlere muhtaçtır. Onlardır ki bir heyet-i içtimaiyeyi hakiki millet haline koyarlar. Bizim milletimiz elbette dünyanın takdiratını liyakat kesbetmiş bir heyet-i içtimaiyedir. Fakat onu lâıyk olduğu mertebeye şerefe isal edecek sizlersiniz. Millet, memleket, Cumhuriyet sizden yüksek hizmet intizarındadır...”⁵.

Ne hazindir ki, büyük Atatürk’ün ebediyete intikalinden sonra, O’nun gösterdiği Millî Eğitim hedeflerinden ayrılmış, öğretmenlik

2) Atatürk’ün **Söylev ve Demeçleri**, II, s. 42-46.

3) Atatürk’ün **Söylev ve Demeçleri**, II, s. 174.

4) Aynı eser, s. 197.

5) Aynı eser, s. 235-236.

vasıf ve ideale sahip olmayan kişiler öğretmenler ordusuna sızdırılmıştır. Netice olarak, Atatürk'ün yolundan hızla uzaklaşmış ve bilhassa son 15-20 seneden beri de bu gidişin zararlı neticeleri daha da kötüleşerek milleti 12 Eylül 1980 öncesinin karanlık günlerine getirmiştir. Bugün, bilerek veya bilmeyerek, vatanına ve milletine ihanet edenlerin önemli bir kısmını öğretmenler ile öğrencilerin teşkil etmeleri hepimiz için büyük üzüntü kaynağı teşkil etmektedir.

Bugün, Türk Millî Eğitimini yeniden Atatürk'ün gösterdiği hedefler doğrultusunda tanzim etmek isteyen Türk Ordusunun pek kıymetli kumandanları ile Millî Eğitim Bakanlığının pek saygıdeğer ileri gelenlerine, Türk Millî Eğitiminin içinde bulunduğu durumu bir defa daha dikkat nazarlarına arz etmek isteriz.

Büyük Atatürk'ün vefatından sonra, diğer pek çok sahalarda olduğu gibi, Millî Eğitim sahasında da o'nun gösterdiği hedeflerden maalesef adım adım uzaklaşmıştır. Atatürk'ün, bu memleketin geleceğini emanet ettiği gençleri yetiştiren Millî Eğitim camiasının o'nun gösterdiği hedeflerden uzaklaşması ve bazı yabancı ideolojilerin bünyesine sızmasına izin verilmesi, bizlere, Cumhuriyet tarihimizin en buhranlı günlerini yaşatmıştır. Şöyle ki:

Türkiye'de son 15-20 yıldır bir kısım öğretmenler ve, sayıları pek kabarıklıkla beraber, bazı öğretimü yeleri vasıtasıyla marksist fikirler genç nesillere tek yönlü olarak aşılınmaya, öğretilmeye çalışılmış ve bunda büyük bir mesafe de alınmıştır. Öğretim kadrolarına sızan bu marksist kişilerin gösterdiği faaliyetler sonunda iki önemli tahribat yapılmıştır. Bunların birincisi, bu memleketin her şeyi olan gençlik arasında sayıları küçümsenemeyecek oranda militan yetiştirilmiş olmasıdır. Böylece genç evlâtlarımız marksistlerin kısa vadede hedeflerine varmak için kullanılmak istenmiştir. Fakat, 12 Eylül 1980 harekâtı onların bu yolunu tamamiyle tıkayıp yok etmek üzeredir. İkincisi ve belki de daha önemlisi ise, dil, din ve kültür alanında yapılan tahribattır. Bu, birinci yolun başarısızlığı hâlinde, marksistlerin hedeflerine varmak için kullanacakları uzun vadeli yol idi. İşin dikkate değer tarafı, 12 Eylül'e rağmen, bugün hâlâ da bu ikinci yolda faaliyetlerine büyük bir cür'etle devam etmekte oluşlarıdır. Marksist çevrelerin bazen açıkça ve bazen de sinsice yürüttükleri bu uzun vadeli faaliyetlerden maksat, milletin geleceği olan genç nesillerinin kalblerinde ve dimağlarında manevî dünyalarını teşkil

eden dil, din ve kültürlerine karşı bir inançsızlık ve bir yozlaştırma yaratmaktır.

Devletin zaman kaybetmeden marksistlerin dil, din ve kültür sahasındaki tahribatlarına mutlaka dur demesi ve bu milletin ve devletin başının tekrar ağrımaması için, eğitim müesseselerinin zaman kaybetmeden temizlenmesi gerekmektedir.

Bu temizlik yapıldıktan sonra devlet, öğretim ve eğitim kurumlarında bâzı realist ve zecrî tedbirler almak mecburiyetindedir. Öğretim kadrolarının, Büyük Atatürk'ün gösterdiği şekilde, mutlaka vatanını ve milletini seven, istiklâline düşkün, demokrasiye bağlı, millî ve manevî değerlerine hürmetkâr, yapıcı ve yaratıcı modern bilgiler öğreten öğretmenlerle yenilenmesi veya takviye edilmesi; mevcut öğretmenlerin de gerekli kurslardan geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, öğretmen yetiştiren müesseseler ile öğretmenler her türlü siyâsî ve ideolojik akımlardan korunmalı ve bunun için gerekli kanunî müeyyideler getirilmelidir.

Bu âcil tedbirlerin yanısıra, milletin ve devletin gelişme ve huzuru ile yakından ilgili elemanları da bir müddet için kursa tâbi tutmak zarureti vardır. Bugün herkesin fikir birliği içinde olduğu husus şudur ki, eğitim müesseselerimiz bozulmaya yüz tuttuğu son 15 senedir okullardan ve üniversitelerden mezun olan gençlerimizin iyi yetişmemiştir. Bugün devlet ve toplum hayatımızda yavaş yavaş sorumluluk almaya başlayan bu talihsiz nesli vakit geçirmeden gerekli kurslara tâbi tutarak eksiklerini gidermek ve verimli hâle getirmek lâzımdır. Aksi hâlde, Türk milletinin kalkınması için alınmakta olan pek çok hayâtî tedbirlerden istenilen neticeye varmak son derecede güç olacaktır. Zira, yaratıcı ve yapıcı bilgi ve görgüden yoksun bırakılan bu nesilden verimli hizmet beklemek her halde realist bir düşünce değildir.

Bu arada, Türkiye ve Türk milleti için mevcut tehlikelerin büyüğü üzerinde ayrıca düşünüp bâzı realist tedbirler almak ihtiyacıdayız. Dün, Türk ve İslâm dünyasının en büyük düşmanlarından biri Çarlık Rusyası idi. Atatürk'ün sağlığında, vefatından sonraki devirlerde ve bugün ise, Türk milletinin ve Türk devletinin ızdırıp kaynaklarından birinin komünizm olduğu mâlumdur. Atatürk, bu büyük tehlikeyi görmüş ve "Türk âleminin en büyük düşmanı

komünistliktir, her görüldüğü yerde ezilmeli” diyerek milleti uyar-
mıştı.

Pek çok meselelerimizde milletçe yolumuzu aydınlatan büyük Atatürk, bu sahâda da yalnız bizi ikaz etmekle kalmamış, bize, bu sinsi düşmandan korunma çarelerini de göstermiştir. Komünizmin Türkiye’yi ve Türk milletini rahatsız etmemesi için, Atatürk’ün, millî mücadele yıllarında almış olduğu tedbirlerin bugün de geçerli olduğuna şüphe yoktur. Atatürk, Ocak 1921’de T.B.M.M. üyelerine şöyle hitap etmişti:

“Efendiler, (komünizmi önlemek için her iki türlü tedbir ola-
bilirdi. Birisi: doğrudan doğruya “komünizm” diyenin kafasını kır-
mak; diğeri, Rusya’dan gelen her adamı derhal denizden gelmiş ise
vapurdan çıkarmamak, karadan gelmiş ise hudûdun hâricine def’et-
mek gibi zecrî, şedid, kırıcı tedbir kullanmak. Bu tedbirleri tatbik
etmekte iki nokta-i nazardan fâidesizlik görülmüştür. Birincisi; siyâ-
seten hüsn-i münâsebatta bulunmayı lüzumlu addettiğimiz Rusya
Sovyet Cumhuriyeti kâmilten komünisttir. Eğer böyle zecrî tedbir
tatbik edecek olursak o hâlde bilâ-kayd-ü-şart Ruslarla alâka ve mü-
nâsebette bulunmamak lâzım gelir. Halbuki biz birçok mülâhazât-ı
siyâsiyeden, bir çok esbab ve avâmilden dolayı Ruslarla temasta, mü-
nâsebatta, itilâfta bulunmak istedik ve istiyoruz ve isteyeceğiz. O
hâlde tatbik edeceğimiz tedbirlerde, dostluğunu istediğimiz bir mil-
letin, bir hükûmetin prensiplerini tahkir etmemek mecburiyetinde-
yiz. İşte bu nokta-i nazardan zecrî tedbir kullanmak istemedik. İkin-
ci bir nokta-i nazardan da zecrî tedbir kullanmayı fâideli addetme-
dik. Mâlûm-ı âlîniz fikir cereyanlarına karşı fikre istinad etmeyen
kuvvetle mukabelede bulunmak, o cereyanı imhâ etmedikten başka,
herhangi bir muhâtabınızla, herhangi bir insanla konuşulduğu zaman
onun herhangi bir fikrini kuvvet zoru ile reddederseniz, o ısrar eder.
Binâenaleyh, fikir cereyanları cebir ve şiddet ve kuvvetle reddedi-
lemez. Bilakis takviye edilir. Buna karşı en müessir çâre, gelen fikir
cereyanına mukabil fikir cereyanı vermek, fikre fikirle mukabele et-
mektir. Binâenaleyh, komünizmin memleketimiz için, milletimiz için,
îcabat-ı diniyemiz için gayr-i kabil-i kabûl olduğunu anlatmak, yâni
efkâr-ı umûmiye-i milleti tenvir etmek en nâfi (faydalı) bir çâre
görülmüştür. İşte hükûmet böyle bir çâreye tevessülle iştigal etmek-
le beraber, şüphe yok ki, gelen cereyanların, zamanından evvel filen

mazarrat tevlid edebilecek hâle gelmemesi için dahi bir taraftan da tedâbir-i lâzimeyi ittihaz etmiştir...”⁶.

Sovyet Rusya ile Türkiye komşudur. Fakat, bu alelâde bir komşuluk değildir. Her zaman müşterek uzunca sınırlara sahip iki memleketin, geçmişte olduğu gibi, bugün de birbirlerini rahatsız edecek pek çok problemleri bulunmaktadır. Fakat, bütün bu problemler iki ülkenin birbirlerinin idâri ve siyâsî sistemlerine hürmet göstererek yanyana ve dostça yaşamalarına hiçbir zaman mâni teşkil etmemelidir. Hattâ bunun böyle olması için taraflar, vaktiyle, Türk-Sovyet dostluğunun başlangıcı olarak kabul edilen 1921 Moskova Andlaşmasını 8. maddesinde, birbirleri aleyhinde propaganda yapmamayı kabûl etmişlerdi⁷. Ne var ki, Sovyetlerin, bu yazılı hukukî metni de hiçe sayma eğilimlerinin devam etmekte olduğu görülmektedir.

Bugün, Türk ordusunun muhterem kumandanları ile hükûmeti, Türkiye’de, hürriyet rejimi demokrasinin bir daha bozulup kötü niyetliler tarafından istismar edilmemesi için gerekli çalışmalarını sürdürmektedirler. Münâsip bir zaman içinde de bu çalışmalarını başarıyla tamamlayarak Türkiye’yi yeniden demokratik hayata kavuşturacaklardır.

Demokratik hayata geçildikten sonra, hürriyet rejiminin getireceği hoşgörüden faydalanacak olan Sovyet taraftarlarının bu memlekette komünizm propagandasını yeniden başlatacaklarından hiç kimsenin şüphesi olmasın. Şayet, önleyici realist ve esaslı tedbirler alınmazsa böyle bir propagandanın yapılmasına da hiç kimse mâni olamayacaktır.

İngiltere, demokrasinin beşiği olarak bilinen ülkelerin başında gelir. Bir cemiyeti ayakta tutacak olan bütün temel müesseseler bu ülkede mevcuttur. Buna rağmen, hürriyet rejiminin hoşgörüşünden

6) **T.B.M.M. Gizli Celse Zabıtları**, I, Ankara, 1980, s. 334.

7) Y.K. Tengirşek, **Vatan Hizmetinde**, İstanbul, 1967, s. 293-99. Bu devir Türk - Sovyet münâsebetleri hakkında daha geniş bilgi için bak. M. Saray, "Atatürk'ün Sovyet Politikası ve Türk - Sovyet Münâsebetleri hakkında bâzı Açıklamalar", **Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan**, İ.Ü. Edebiyat Fak. İstanbul 1981, s. 37-78.

istifade eden Marksistlerin, bu ülkenin bilhassa eğitim müesseselerine sızarak yaptıkları yıkıcı propaganda büyük huzursuzluğa sebep olmuştur. Nitekim, bu huzursuzluğu ortadan kaldırmak ve Marksist propagandayı önlemek için İngiliz hükümeti harekete geçmek mecburiyetinde kalmıştır. İngiliz Millî Eğitim Bakanlığının ricası üzerine memleketin muhtelif Üniversitelerinde vazife gören öğretim üyelerinden meydana gelen bir heyet, Üniversite ve Yüksek Okullarda gençlere ne dereceye kadar Marksist fikirler aşılandığını araştırarak bir rapor hazırlamıştır. 1977 Eylülünde neşredildiği zaman İngiltere'de büyük yankılar uyandıran bu rapora göre, İngiliz gençliğine kasıtlı olarak Marksist fikirlerin aşılandığı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak da : a— İngiliz gençliğinin gittikçe militanlaştığı ve bunun da cemiyette huzursuzluk yarattığı; b — Modern ekonomik problemlere bir çözüm yolu getirmekten uzak olan Marksist fikirlerle bu gençlerin kafaları doldurulduğundan onlardan ekonomik hayatta gereği gibi istifade edilemediği anlaşılmıştır. Bu raporda ayrıca, Marksist propagandanın eski ve kuvvetli bir geleneğe sahip olan İngiliz cemiyetine bir nev'î meydan okuduğu belirtildikten sonra: 1 — Marksist öğretime lüzumundan fazla yer verdikleri için Sosyal İlimler sahası ile uğraşan Üniversitelerin eski ilmi geleneklerinden ayrıldıkları, 2 — Amme hizmetlerinin Marksist fikirler doğrultusunda nasıl politize edildiği, 3 — Marksistlerin hürriyet rejiminin hoşgörüsünden faydalanarak meseleleri nasıl istismar ettikleri ve bu sahadaki kullandıkları strateji ve taktikleri, 4 — Öğretmenlerin ve öğrencilerin arasına Marksist fikirlerin hangi yollarla sızdırıldıkları⁸ görüşlerine yer verilmektedir.

8) **The Attack On Higher Education, Marxist and Radical Penetration**, An ISC Special Report, September 1977, London, s. 8-38.

